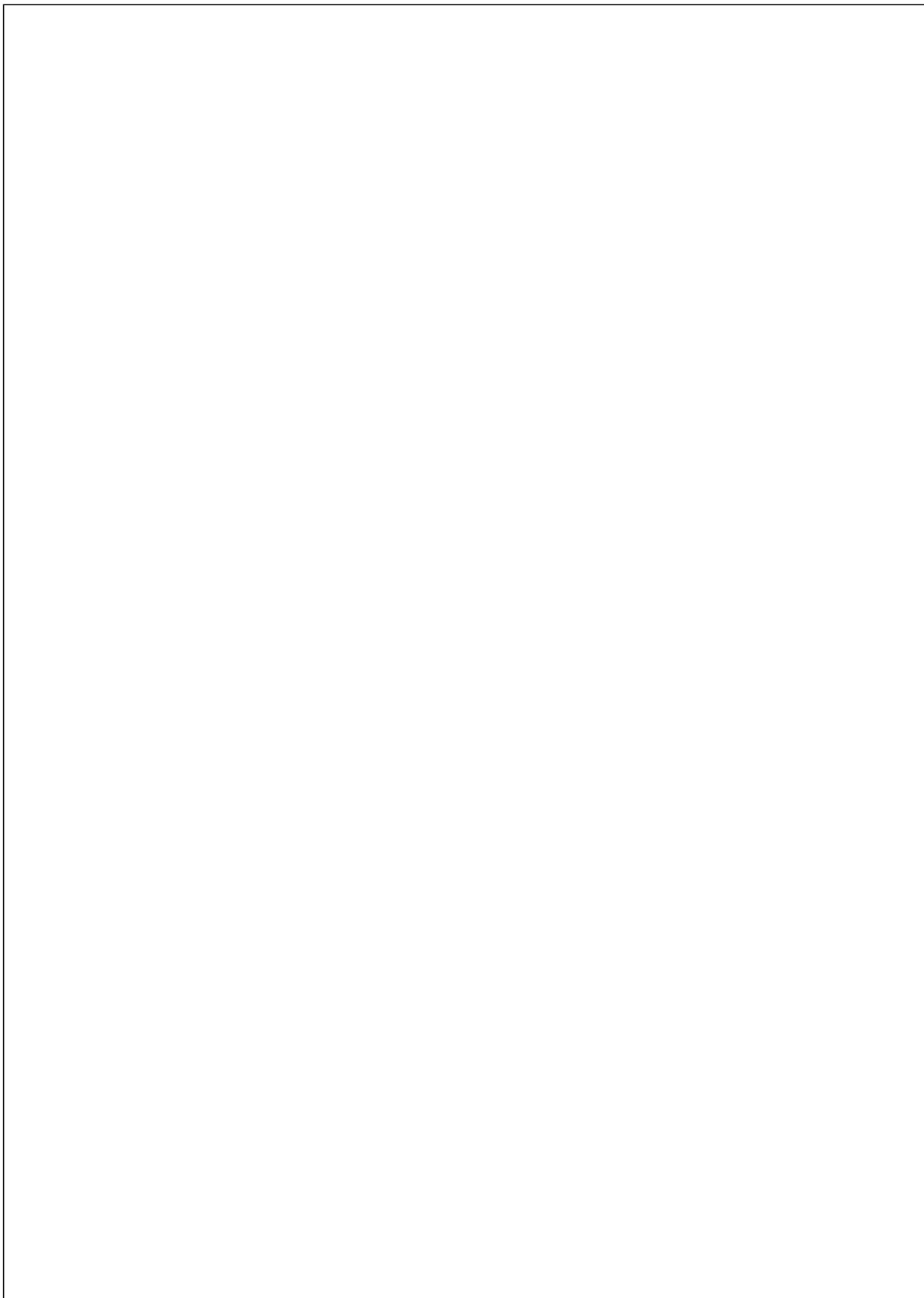


# Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/248928,Wystawa-O-sprawy-wsi-spoleczenstwa-i-panstwa-Solidarnosc-Rolnikow-na-Lubelszczyz.html>  
19.10.2026, 01:15



[Następny](#)

[Powrót](#)

## Wystawa „O sprawy wsi, społeczeństwa i państwa. „Solidarność” Rolników na Lubelszczyźnie 1980-1989”

18 października 2026 roku na Placu Teatralnym w Lublinie zaprezentowaliśmy wystawę „O sprawy wsi, społeczeństwa i państwa. „Solidarność” Rolników na Lubelszczyźnie 1980-1989”. W wernisażu wziął udział zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr Mateusz Szpytma.

18.10.2026

[Solidarność](#) [Solidarność RI](#)

Wydarzenie rozpoczęły Msza Święta w Archikatedrze św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty oraz złożenie kwiatów pod pomnikiem Nieznanego Żołnierza.

Podczas otwarcia wystawy zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma podkreślił, że powołanie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” otworzyło drogę do spontanicznego powstania jesienią 1980 roku niezależnych organizacji związkowych rolników i producentów rolnych. Na przełomie lat 70 i 80 XX wieku rolnicy domagali się uznania ich prawa do niezależnego zrzeszania się oraz poprawy warunków gospodarczych, które były utrudniane przez system komunistyczny preferujący gospodarkę państwową i spółdzielczą. Rolnicza „Solidarność” powstała jako efekt działań wielu osób i organizacji, które dążyły do stworzenia niezależnej reprezentacji rolników indywidualnych w Polsce. Kluczową rolę odegrali działacze opozycji antykomunistycznej, w tym członkowie Komitetów Samoobrony Chłopskiej, takich jak Komitet Samoobrony Chłopskiej Ziemi Lubelskiej czy Ziemi Rzeszowskiej.

*- Strajki, które rozpoczęły się tutaj w lipcu 1980 roku, były wielkim i znaczącym preludem do wydarzeń, jakie później miały miejsce na Wybrzeżu i w całej Polsce. I także na tych terenach, na Lubelszczyźnie, dwa lata wcześniej powstał pierwszy Komitet Samoobrony Ziemi Chłopskiej, który zgromadził ludzi sprzeciwiających się temu, co władza komunistyczna robiła na wsi. Dzięki środowiskom powstałym wokół takich komitetów, gdy narodziła się Solidarność na Wybrzeżu i w całej Polsce, szybko mogła rozpocząć działalność także Solidarność Wiejska czy Solidarność Chłopska. Byliście zawsze z tymi, którzy dążyli do wolnej Polski, a szczególnie do tego by ta wolność zagościła także na wsi. Za to dziękuję Wam cała Polska*

- powiedział dr Mateusz Szpytma.

Ostatnim punktem wydarzenia była konferencja „Zaczęło się na Lubelszczyźnie - 45. rocznica rejestracji NSZZ RI »Solidarność«”.

\* \* \*

29 grudnia 1980 r. w Ustrzykach Dolnych rozpoczął się chłopski protest, a 5 stycznia 1981 r. w Rzeszowie rozpoczęła się okupacja siedziby Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych. Na przełomie stycznia i lutego kilkanaście osób podjęło głodówkę w kościele św. Józefa w Świdnicy. Jednym z postulatów protestujących była rejestracja niezależnego związku zawodowego rolników. Co prawda 10 lutego komunistyczny Sąd Najwyższy odrzucił wniosek o rejestrację „Solidarności”

rolników, jednak wkrótce (18/20 lutego) protesty doprowadziły do podpisania tzw. porozumień rzeszowsko-ustrzyckich. Były one ostatnim – po Gdańsku, Szczecinie, Jastrzębiu-Zdroju, Dąbrowie Górniczej – porozumieniem społecznym zawartym w latach 1980-81. W reakcji na stały sprzeciw reżimu w sprawie rejestracji związku zawodowego rolników w marcu w Poznaniu doszło do zjednoczenia istniejących już niezależnych organizacji chłopskich, które przyjęły wspólną nazwę NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Działania rolników były systematycznie wspierane przez NSZZ „Solidarność” oraz hierarchię kościelną. Prymas Stefan Wyszyński wielokrotnie spotykał się z liderami „chłopskimi” oraz osobiście interweniował u komunistycznych władz, popierając dążenia ludności wiejskiej.

W walce przeciwko powstaniu rolniczego związku zawodowego komunistyczna władza doprowadziła do słynnego kryzysu bydgoskiego. Jako protest wobec brutalnych działań reżimu 27 marca 1981 r. miał miejsce największy strajk w Polsce. Uczestniczyło w nim ok. 11 mln osób, a więc nawet więcej niż wynosiła liczba członków „Solidarności”. Dopiero ten zdecydowany protest wszystkich środowisk patriotycznych w całej Polsce wymusił rejestrację 12 maja 1981 r. Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Wielu specjalistów ocenia ten sukces także jako ostatnie społeczne dzieło prymasa Wyszyńskiego. Swojego oburzenia nie kryli natomiast komuniści moskiewscy. „Kania obiecał, że się nie podda, że nie zarejestrujecie »Solidarności wiejskiej«. [...] A jednak skapitulowano. W jakiej postawiliście nas sytuacji?” – huczał członek sowieckiego Politbiura Michaił Susłow.

Polska „Solidarność” była iskrą, która dała początek upadkowi sowieckiego imperium oraz uzależnionych państw komunistycznych na czterech kontynentach. Przebudowie uległ świat ukształtowany przez „zimną wojnę” po 1945 r. Efektem było wyzwolenie się wielu państw spod zależności i okupacji Związku Sowieckiego od Litwy, Łotwy i Estonii po Gruzję. Dzięki przełomowi zapoczątkowanemu przez „Solidarność” stało się także możliwe zjednoczenie Niemiec. Polska „Solidarność” to triumf pokojowej siły ducha nad materialistycznym komunistycznym imperium zła.

Polecamy materiały Instytutu Pamięci Narodowej poświęcone rolniczej „Solidarności”:

- [Andrzej W. Kaczorowski: Rolnicy „okrągłego stołu”](#)
- [Mateusz Szpytma: Jan Antoń – gazda z pięćdziesiątego województwa](#)
- [Andrzej W. Kaczorowski: Prymas wobec rolniczej „Solidarności”](#)
- [Teka edukacyjna IPN: „O wieś polską wolną, niezależną, samorządną. Od PSL do NSZZ RI «Solidarność» \(1944-1989\)”](#)
- [Dodatek prasowy: Kurjer Kielecki. Solidarna wieś \[PDF\]](#)
- [Cykl wykładów „Bohaterowie Zielonej Solidarności”](#)  
[Poprzedni Strona](#)  
[Następny Strona](#)

Lublin

Lublin

Solidarność Rolnicza

Wernisaż